

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historia Zaringo Badensis

Schöpflin, Johann Daniel

Carolsruhae, 1766

Caput VII. Fridericus VI. [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-295072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-295072)

CAPUT VII.

FRIDERICUS VI.

A. 1659. -- 1677.

§. I.



Octodecim annorum regimen expositurus sum Prin-^{Introl-}
cipis, patrem qui fortitudine bellica, avum fe-^{tus.}
licitate & prudentia superavit regendi; virtu-
tibus & Imperatoria dignitate neutri secun-
dus. Fridericum VI. intelligo; Principem, in

quo plures invenias Principes & compendium virtutum.

Produxit eum Caroloburgense Palatium die 16. Novembr. ^{Initia}
A. 1617. quo omnia apud Germanos atque Bohemos ad civile bel- ^{Marchio-}
lum, quod per totos triginta annos Germaniam agitavit, parata. ^{nis.}

Argentoratam a longo jam tempore Marchionum Baden-
sium prima fuerat studiorum palæstra. Hanc & Fridericus ado-
lescens invisit, atque ex ea A. 1634. Lutetiam profectus, totum
ibi transegit triennium, omnibus disciplinis imbutus & artibus, quæ
Principem ad magna natum exornant. Ad militiæ artes se præ-
fertim applicuit, cujus præcipuum theatrum ipsa tum fuerat Ger-
mania, bello ardenti, quo consumebatur, conflagrans.

FRID. VI.

§. I I.

Tyroei-
nium mi-
litiae.

Bernhardus ille Dux Vinario-Saxo Lutetiam Parifiorum venit A. 1637. de bello, contra Auftriacam Domum continuando, communia cum Cardinali Richelio initurus confilia. Ibi Fridericus noster Saxoni se applicuit, firmiter sibi proponens, a primis militiae gradibus ad summum imperatoris culmen per obsequia, sibi succedentia eniti. Bernhardo irrumpente in Sequanos, A. 1639. in pugna diuturna ad pontem Burgundicae Araris Fridericus gladio suo viginti hostes viginti duo annorum juvenis vel occidit, vel vulneravit. (a) Delemontium, Rinovia, Laufenburgum, vel defensae vel captae, virtutis ejus testes celebrantur. Rheinfelda obfessa & capta, ubi Caesareanorum quoque copiarum duces, Savellius, Enckenfortius, Verdanus, Sperreuterus, urbem ab obfisione liberaturi, ab obfessoribus intra biduum ter profligati, denique capti fuerunt, (A. 1638.) Marchionis juvenis virtutem suspexit.

§. I I I.

Chiliar-
cha Leg.
Schoen.

Prope Niddam Hassorum Equestris Schoenianae Legionis Chiliarcha creatus est (A. 1640.) postquam per biennium eam Sub-Chiliarcha duxisset. Eodem anno Vinariensis exercitus ad Erfordiam Suecico, quem Banerius ducebat, ut & Hassiaco exercitu auctus est. Castra hostium castris, natura arteque munitis,
ad

(a) KECKIUS in Oratione funebri Friderici VI. pag. 10.

ad Salfeldam opposita, obsidione lenta expugnare foederati decreverant. Sed post levia aliquot proelia, in quibus Friderici nostri virtus emicuit, orta dissensione, re infecta discessum. (b) Interjecto tempore Foederati ad Vildungam, Cæsarei ad Fritzlarium confederunt. Marchio cum mille equitibus castra hostium prætergressus, non sine vitæ periculo commeatum Cassellas adduxit.

Paulo post idem noster Fridericus a Banerio Suecici exercitus Duce ad Ludovicum XIII. in Galliam missus est, ut de belli communis, in Germania continuandi, ratione cum Richelio tractaret. E Gallia redux A. 1641. conflictui ad Merseburgum interfuit; quo Cæsareani Salam ad Naumburgum transeuntes, magna repulsi sunt clade. Eodem anno post obitum Banerii reportatae a Cæsareanis ad Guelferbitum victoriæ, magna quoque pars tribuenda Friderico.

§. I V.

Bellum hoc Sueco-Germanicum variis itineribus, in Sueciam faciendis, ei dedit occasionem, unde & matrimonii occasio. Vinculum cum Suecis.

Ibi enim Christinam Magdalenam, Caroli Gustavi, postea Sueciæ Regis, sororem A. 1642. sibi junxit uxorem. Post nuptias ex Suecia Volgastum se contulit, Pomeraniæ oppidum, quod alluit Pena. Ibi relicta conjuge, per Galliam eodem anno ad exercitum in Alfatiam contendit atque dein expugnationi Rotvilensi &

(b) PUFENDORF. *Rer. Suecicar.* Lib. XII. §. 8. 9.

FRID. VI.

infausto ad Dutlingam in Suevia interfuit proelio; in quo Galli & Vinarienses cæsi; præcipui Duces capti. (c) Fridericus autem, instituto per Galliam itinere, in Pomeraniam redux aliquamdiu quievit.

Christina, Sueciæ Regina, A. 1645. Friderico nostro Marchioni ejusque conjugii Christinae Magdalenæ præfecturam Uccermundanam, dum bellum duraret, utendam fruendamque concessit. Unde non semel Uccermundæ versatus est Marchio, ubi & filius ejus Fridericus Magnus, in Principatu successor, lucem adspexit. (d)

§. V.

Gesta varia.

A. 1647. promovendis Domus suæ commodis Volgasto Monasterium & Osnabrugam, ubi de pace tractabatur, se contulit. Eundem in finem ad Carolum Gustavum, Westphaliæ pacis executioni intentum, Norimbergam profectus est A. 1649. ut commodis Domus suæ invigilaret. Inde in Pomeraniam reversus, iter per Poloniæ regnum instituit. His omnibus peractis cum uxore sua A. 1651. venit Durlacum.

Multiplices autem ingenii dotes & in rebus gerendis prudentiam Ferdinando III. Cæsari & Principibus Imperii Fridericus noster probavit, quum A. 1653. Ratisbonam ad Comitia fuisset missus a Patre. Ferdinandus IV. Cæsaris filius tum electus & paulo

(c) IDEM Lib. XV. §. 34. pag. 521.

(d) A. 1651. Carolus Gustavus affini suo Marchioni literis cavet, ne Præfecturam hanc dimittere teneretur, nisi viginti thalerorum Imp. millia ipsi fuerint soluta.

post coronatus est Rex Romanorum. Coronata quoque Eleonora Augusta, Ferdinandi Cæsaris conjux. In festivitate hac Fridericus noster Imperialis Pincernæ officio functus est.

§. VI.

Biennio post Carolus Gustavus, Marchionis nostri affinis, ^{Bellum Polon.} Sueciæ Regni solium conscendens, bellum intulit Polonis. Tum vero in itineribus, in tentorio, in acie, in præliis, Regi semper fuit ad latus, Suecici equitatus constitutus Magister. (e) Varfavia capta, cum Poloniæ Rex Regnum deseruisset, missus est Fridericus, ut Sandomiriæ Provinciam in Caroli Gustavi fide retineret. Sandomiria urbe anno sequente per Polonos recepta, Sueciæ Rex, veritus, ne, auctis pedetentim hostium viribus, intercluderetur itinere, e Minori Polonia, ubi hærebat, in vicina Borussia loca se recipere statuit.

Regi, Jaroslavia discedenti, equitum viginti quatuor turmas, dimacharum signa decem Fridericus obviam adducere iussus, itinere in sinistra Vistulæ ripa facto, Janovizam pervenit, ubi Regem, victis prope Sandomiriam Lithuanis, per alteram Vistulæ ripam descendere intellexit.

§. VII.

Varsoviam tunc recessurus Marchio, die 28. Martii (1656.) ^{Pugna ad Warcam.} in vicinia oppidi Varcæ in Czarneckium incidit, Polonorum Du-

Tom. IV.

N n 2

(e) Lieutenant Général de la Cavallerie.

FRID. VI.

cem, qui duodecim armatorum millium ducebat exercitum. Marchio copiis hosti longe inferior, cum pugnam evitare non posset, suis in aciem dispositis, ultra bihorium summo cum ardore pugnavit, caesis aliquot hostium centuriis, donec obruti numero Sueci, plerique tirones, fugam arripuerunt. Quingenti eorum proxima nocte evaserunt Varsoviam; quos sequentibus diebus secuti sunt multi, qui se in sylvis absconderant. Centum sexaginta capti, reliqui ferro perierunt. Fridericus ipse cum praecipuis aliquot duobus & equitibus centum & octo Czierskam se recepit, ubi excitatis inter rudera murorum munitionibus, per biduum magna fortitudine vim Polonorum sustinuit; deditionem, quam non semel imperaverant hostes, pertinaciter detrectans & extrema subire paratus, nisi Poloni, de victoria desperantes, ac itinere Regis perculsi, ab obsidione recessissent. Unde Fridericus, cum militibus suis Czierska egressus, inter volitantes Polonorum catervas, Varsoviam attigit salvus & sopes. (f)

Rebus tam fortiter gestis, Rex Fridericum supremi Marschalli Campi dignitate ornatum, una cum Stenbockio & Gardio castris praefecit ad Gedanum, atque insignes duas Borussiae Praefecturas paulo post illi contulit.

(f) PUFENDORF. *de rebus Caroli Gustavi* Lib. III. Cap. X. GOTTFRIED LENGNICH *Geschichte der Preussischen Lande unter der Regierung Joh. Casim.* pag. 157.

§. VIII.

Enimvero litteris A. 1656. die 18. Sept. Frauenburgi datis, Rex Friderico nostro, ejusque conjugi, forori suæ, variis nominibus 87656. thalerorum summam se debere professus est; (g) in cujus debiti securitatem Starostiam Rheden illis oppignerat, ea conditione, ut hujus Starostiae reditus ipsi, eorumque heredes percipiant, donec de summa prædicta illis fuerit satisfactum. Evictionem autem suo & Coronæ Suevicæ nomine promisit Rex, si Starostia Pacis tractatibus ad Polonos redierit; similes prioribus reditus Marchioni & heredibus se assignaturum promittens.

Starostiae
Marchio-
ni colla-
tæ.

Eodem anno & die Carolus Gustavus, Diplomate Frauenburgi quoque dato, Friderico nostro, ejusque conjugi, in signum amicitiae & benevoli animi, pro 50000. thalerorum Imperialium summa Starostiam Liepinko Borussiae oppigneravit; qua ipsi & heredes eorum utantur fruantur, donec de summa memorata alio modo ipsis fuerit satisfactum. In utroque tractatu jus supremi imperii & tributorum Rex sibi reservavit.

Starostiae hæc, postquam quadriennium in Friderici manibus perstitissent, Pace Oliveni A. 1660. ad Polonos redierunt.

Idem Carolus Gustavus, antequam solium Suevicum con-

N n 3

(g) Debita hæc a Christina Regina, & a Maria Eleonora, Regina vidua, Gustavi Adolphi quondam uxore, & a Johanne Casimiro Palatino, Caroli Gustavi patre, ut & ab ipso Carolo Gustavo originem habuerunt, uti ex litteris patet.

FRID. VI.

scendit, A. 1648. die 4. Aug. litteris Ockermundæ scriptis, eidem Christinæ Magdalenæ forori, ex redivibus suis, annuam trium millium thalerorum pensionem, in heredes transfiguram, assignaverat, quam dein Rex factus, in quater mille thaleros annuos, ad heredes quoque transfiguros, atque ex Regis & Regni ærario solvendos convertit. (h)

§. IX.

Patri succedit.

Continuatum inter hæc magnis moliminibus Polonicum bellum, atque Friderico nostro Livoniæ, contra Russos tuendæ, & urbis Rigæ, quam hostes obsidebant, cum delectis equitibus liberandæ, demandatum est munus; sed antequam illud exequeretur, adversa valetudo parentis, ad vitæ finem festinantis, ex ipso victoriarum cursu eum revocavit in patriam; in quam redux A. 1659. die 18. Sept. patri successit, eodemque anno die 22. Decembris Imperialium feudorum investituram a Leopoldo Imperatore accepit. Johannes Conradus, Basiliensis Episcopus, biennio post, Basiliensia illi quoque contulit feuda.

Acta cum Suecis.

Biennio postquam solium Marchicum occupasset, Fridericus VI. Antonium Ottonem de Wittersheim, Aulæ suæ Magistrum, misit in Sueciam, qui mortuo Carolo Gustavo Rege, Suecicorum nominum solutionem urgeret. Regina vidua, Regnique tutores, decreto die 5. Dec. A. 1661. facto, nomina hæc ex parte agnoverunt, ex parte reprobarunt.

(h) Chartam Rex dedit Frauenburgi die 17. Sept. A. 1656.

§. X.

Regefferant nimirum, Starostiam Lipinko, pro 50000. thaleris oppigneratam, Olivenfi Pace redditam esse Polonis. Nomina a Suecis agnita. Damni, ex redditione orti, refarcitionem a Sueciæ Regno Badenfibus non magis deberi, quam aliis, quibus ejusmodi concessiones factæ fuerunt. Eviçtionem a Carolo Gustavo promissam esse negarunt. At sortem 87656. thalerorum Sueci validum nomen, Regi & Regno inhærens, declararunt; nonnisi de 24207. thaleris ad usuras semisses se obligari, professi; reliquam pecuniam, absque usuris, certis portionibus se numeraturos promiserunt. De dote 15000. florenorum Christinæ, Friderici VI. filiæ, a Carolo Gustavo Rege assignata, tutores nihil immutandum censuerunt; sed mandata ad Melchiorem Heinzium, Præfectum Catharinoburgensem, (i) expediverunt, ut residuos census absque ulla cunctatione persolveret. Reliquorum nominum examen ad legitimam Regis ætatem dilatum est. (k)

Ex debitis his Domui Badensi nihil solutum; quæ non semel ea de re cum Suecis, sed sine successu, tractavit. Solutio negata. Carolus Gustavus, Friderici Magni frater, A. 1700. Holmiæ cum versaretur, suâ & Domus suæ postulata repetiit. Cognitio rei Senatoribus commissa. Hi debita, A. 1661. a Regiis tutoribus agnita, ut

(i) Catharinoburgi Præfectura in Alsatia inferiore, haud procul a Weisenburgo sita, patria fuit Caroli Gustavi.

(k) De nominibus his vide vitam Christinæ Magdalenæ, Friderici VI. conjugis & quæ de Carolo Magno ejusdem Marchionis fratre, infra differemus.

FRID. VI.

invalida rejecerunt & dubia. Non dubia autem cum aliis nominibus compensare voluerunt. (l) Redeamus ad oram Rhenensem.

§. X I.

Castrum
Lands-
cronæ.

Landscronæ apud Alfatas Sundgovios Castrum Austriacæ & Badensis Domuum fuit feudum avitum, in duas partes divisum. Austriaca pars, quæ cum Ferretensi Comitatu ad Austrios pervenerat, cum Alfatia Austriaca ad Galliam transivit Westphalica pace. (m) Reichii a Reichenstein Badenium partem tenuerunt in feudum. Fridericus VI. pactione, cum Ludovico XIV. facta, A. 1663. d. 28. Martii annua mille thalerorum pensione accepta, directo suo renunciavit dominio. Reichiiis annua quoque satisfactum pensione, quam pro dominio utili hodieque accipiunt. Ita Marchica & Austriaca pars pervenerunt ad Galliam.

§. X I I.

Bellum
Turci-
cum.

Invaserant eodem anno (1663.) Hungariam Turcæ; Forgatschio Comite victo, inhiantes Germaniæ. Fridericus gravitatem periculi sentiens, rebus domi ordinatis; venia ætatis pro filio herede obtenta; tabulis, ut non rediturus, confectis, Comitibus Ratisbonæ, perpetua quæ tum esse cœperant, A. 1664. adiit; (n) ubi

(l) Quæ A. 1737. hac de re acta sunt, Caroli Wilhelmi Marchionis Vita docebit.

(m) Instrumentum Pacis Monaster.

(n) Fridericus una cum Wilhelmo Bada-Badenfi Marchione die 23. Jan. Ratisbonæ advenit. MÜLLER *Staats-Cabinet Vte Eröffnung* pag. 250.

ubi Cæsarem invisit, (o) atque in Principum Senatu ante legatum Magdeburgicum, nequicquam renitentem, tulit suffragium; Principes præsentis absentium legatis præferendos causatus. (p). Cæsar d. 11. April. Serenitatis (*Durchleuchtig*) axioma Badenibus concessit. Fridericus autem sequente Julio mense bellici contra Turcas Senatus una cum Episcopo Monasteriensi, Bernhar- do, in Comitibus constitutus est Præses. (q) Assignatum ei 1500. florenorum in singulos menses stipendium; (r) injunctumque Comitiorum decreto, ut una cum Monasteriensi Antistite & Confilia- riis Bellicis, ab Imperio selectis, ad Cæsarem, tanquam supremum rei militaris moderatorem, se Vindobonam conferret, ibique con- siliis rerum gerendarum, Imperii nomine, interesset. (s) Vindobo- nam delatus, bellicis Leopoldi Imperatoris consiliis quotidie præ- sens, in Hungariam aliquoties se contulit; exercitus Imperii cu- ram habiturus. Sed Gothardiana victoria bello mox imposuit fi- nem, quum Turcæ, suis rebus timentes, pacem ipsi offerrent. (t)

Tom. IV.

Oo

(o) Die 30. Jan.

(p) MÜLLER *loco alleg.* pag. 277.(q) LONDORP. *Act. publ.* Lib. IX. pag. 251.

(r) Vide Recessus Imp. Tom. IV. pag. 12.

(s) Vide Instructio directorum Recess. Imp. Tom. IV. pag. 19. LONDORP. *Acta publ.* Tom. IX. pag. 266.

(t) Vide supra Tom. III. pag. 153.

§. XIII.

Gesta varia.

Redux domum Fridericus noster Mulbergæ vico, quem valde amaverat, ubi frequens ejus in Arce mora, oppidi jura donavit.

Vectigal, quod Wenceslaus Imperator A. 1397. Hessoni Hachbergenfi, in vico Weisweil ad Rhenum concesserat, frequens cum finitimis, Basiliensibus præsertim & Argentinensibus, fuit litium materia. Descendens & ascendens navis pro pondere, quod *Fahrtel* vocatur, Turonensem Grossum solvere tenetur. (u) Nummi hujus valor temporis progressu dubius evenit. Georgius Fridericus, suo jam tempore rem sollicitè indagans, invenit, 84 Turonenses Grossos Colonensem componere Marcam & 14½ semiuncias argenti puri continere. Sed hic computandi modus cum Civitatibus ad Rhenum minus placuisset, Fridericus noster interpretationem privilegii a Cæsare petiit; qui Diplomate A. 1665. die 3. Junii dato, (x) Turonico nummo novem crucigeros monetæ Imperii substituit. Sed reluctati Basilienses, litem in Consilio Aulico intentarunt Marchioni. Basiliensium causam probarunt Helvetii. Intra sexennium amica transactione res fuit sopita.

A. 1665. in Camera Imperii lis intentata Marchioni, ratione æris alieni, quo Ernestus Fridericus & Georgius Fridericus,

(u) Pondus intelligitur trecentarum Librarum.

(x) Extat hoc Diploma in LUNIG *Reichs - Archiv - Supplement zu einigen Fürstlichen Häusern* pag. 138.

Marchiones, superiorem oneraverant Marchiam. Marchiæ hujus causam qui agebant, Fridericum V. ex Vindobonensis & Etlingensis transactionum legibus ad damnum præstandum & dissolvendum æs alienum teneri contenderunt. Fridericus negavit; transactiones illas, Westphalica pace abrogatas omnemque damni actionem expressis Instrumenti verbis sublatam extinctamque contendens.

§. XIV.

A. 1666. Fridericus Cæsaris Leopoldi solennitati nuptiarum interfuit Vindobonæ, cum magnifico comitatu, (y) Sed & eidem Cæsari, biennio post legatum mittenti, aliorum Electorum ac Principum exemplo menses aliquot Romanos concessit.

Iter Vindobon.

Nassovio Saræpontana Domus A. 1666. ad intercessionem Comitiorum Imperii, (z) Moratorium, quod vocant, Rescriptum a Cæsare obtinuit, ne in Judiciis Imperii intra duodecennale tempus ad solvenda debita urgeretur, & ne usuræ, quarum dies vel jam venit, vel intra prædictum advenerit tempus, exigenterentur. Rescriptum hoc ad Dynastiam Lahrensem, cujus possessionem, pignoris jure, haud ita pridem Badenses adierant, (a) A. 1670. Ju-

Tom. IV.

O o 2

(y) CONRADUS SAMUEL SCHURZFLEISCHUS *Operum historico politicor.* pag. 304. ubi Friderici nostri vitam fati prolixè describit.

(z) Ordines Imperii solenni decreto causam hanc Cæsari commendarunt, qui Rescriptum dedit die 26. Maji A. 1666.

(a) Vide supra in Vita Friderici V. ad A. 1659.

dicii Aulici decreto extensum est. Nassovius tamen in Comitibus Imperii, ubi de Rescripto hoc, Cæsari commendando, agebatur, ad Causam Lahrensem illud non pertinere declaraverat. Marchio, injuriam sibi fieri arbitratus, anno sequente a Camera Imperii (b) impetravit sententiam, qua retinere jussus est pignus, donec de integra forte & de usuris ipsi fuerit satisfactum. Causa tamen Rescripti eadem Camerae sententia ad Cæsarem, tanquam judicem competentem, cum fuisset remissa, Nassoviis dein in Consilio Aulico litem instaurandi nata occasio; tam felici successu, ut victi Badenses, Dynastiam Lahrensem sine omni pretio Nassoviis restituere cogerentur. (c)

§. X V.

Bellum
Galli-
cum.

Pax, post sex bellica lustra, Westphalicis Pactis restituta Germaniæ, non per integra quinque lustra duraverat, quum nova belli fax, A. 1672. apud Batavos orta, ab illis pedetentim ad Germanos prorepit; ab inferiore Rheno ad superiorem ascendens; quo utraque Marchia & Principatus vicini evidentibus periculis rursus expositi, quod Philippopolis, Pacis Monasteriensis virtute, Gallico munita præsidio, Badenses fere terras attingit. Hispanus & Cæsar anno sequenti se huic bello immiscuerunt. Imperium A. 1674. eidem accessit.

(b) Causa hæc jam ante agitata fuerat in Camera, ad cujus forum eam pertinere causatus est Marchio.

(c) Vide infra in Vita Caroli Wilhelmi.

FRID. VI.

Fridericus noster, ab Imperio Archistrategus sive Marchio
 schallus Generalis constitutus, eodem anno Ratisbonæ, una cum re-
 liquis Ducibus, fidem suam Ordinibus adstrinxit. (d) Decretum
 in Comitibus, ut Imperii copiae, ad Electores Rhenenses defenden-
 dos comparatae, exercitui jungerentur Caesareo, (e) quem Mon-
 tecuculus ad Rhenum superiorem ducebat. Ordines sollicitè in-
 junxerunt Marchioni, stationes, ad Philippiburgum & in vicinia
 positas, ut bene muniret. (f) Sed eorundem Ordinum copiae
 & bellici apparatus lente advenerunt. Sub finem anni Fridericus
 a Caesare Vindobonam vocatus, bellicis, quae ibi agebantur, con-
 siliis frequenter interfuit. (g)

Marchio
Dux Im-
perii.

§. XVI.

A. 1675. Caesareus viginti quinque millium exercitus Mon-
 tecuculo Duce cogendus erat ad Rhenum; eique adjungendae Im-
 perii copiae, quae duodecim millibus constare debuerant. Sed &
 hac aetate bellica res Ordinum, Caesare & Marchione frustra
 hortantibus, (h) administrata est segniter. (i) Turenno ad Sa-

Gesta
A. 1675.

O o 3

(d) *Theatr. Europ.* Tom. IX. pag. 229. Pensionis menstruae loco mille quingenti
 floreni A. 1675. die 13. Febr. Friderico in Comitibus decreti. Recessus Imp.
 Tom. IV. pag. 99.

(e) MÜLLER *verwirrtes Europa* Tom. II. pag. 337. & pag. 348.

(f) Praesidiarii Galli e Philippiburgo Civitate insignia vicinis Principibus damna
 inferebant. Unde jam A. 1674. in Comitibus decretum est, ut Fridericus
 una cum Imperii copiis eminus urbem obsideret. Vide MÜLLER *loco*
alleg. pag. 450.

(g) MÜLLER *loco alleg.* pag. 448.

(h) IDEM *loco alleg.* pag. 685. 705.

(i) PUFENDORFIUS *Hist. Brandenburg.* Lib. XIII. §. 16. haec scribit: „Pu-

spacum occiso (k) pulsisque cis Rhenum Gallis, Fridericus, exercitum ducens Imperii, una cum Montecuculo & Hermanno Badensi agnato, Hagenoæ obsidionem aggressus est, quam sub adventum Condei, discedente Montecuculo, ex arcta in laxam commutavit. (l) Ea obsidione soluta, Philippiburgum, arcendis hostium excursionibus, laxè cœpit obsidere, & erumpentes aliquoties præfidiarios magna virtute rejecit. Præfidiis dein Landaviæ Bruchsalisæque impositis, cum hiems appropinquasset, reliquas copias in hiberna deduxit. (m)

§. XVII.

Obsidio
Philippi-
burgi.

A. 1676. Fridericus, abeunte in Hispaniam Bournonvillio, Campi Mareſchallus Cæsareus die IX. Martii creatus, (n) una cum Hermanno Badensi ad suscipiendam Philippiburgi obsidionem unanimi destinatus est voce. (o) Ille ultimo mensis Aprilis urbem e longinquo obsidere cœpit; civitatis rivo in aliam partem deflexo. (p) Junior filiorum Marchionis, Carolus Gustavus, pri-

„ blicus Imperii exercitus tenuis, & vix pontibus ad Argentoratum
„ tuendis sufficiens; & quia multi Ordines suos ex eo exercitu milites
„ dimittebant, ac stipendia negligenter solvebant, metus erat, ne iste
„ plane dilaberetur. „

(k) ADI Tom. III. pag. 168.

(l) WAGNER *Hist. Leopoldi* Part. I. pag. 389.

(m) *Theatrum Europæum* Tom. XII. pag. 677. MÜLLER loco alleg.

(n) IDEM Tom. XI. pag. 907. seq.

(o) LUDOLFFI *Schaubühne* Tom. V. pag. 149. MÜLLER Tom. III. pag. 119.

(p) MÜLLER *l. c.* pag. 30.

mum in præfidiarios impetum fecit. Idem Fridericus paulo ante Stolhovam & Offenburgum munitionibus firmaverat, ductoque in Alfatiam exercitu, variis velitationibus fatigaverat hostes. Philippiburgi obsidio a Friderico cum mediocri copiarum numero suscepta est; tarde progredientibus Circulorum copiis. Sed fine Junii viribus auctus, majori rem ardore aggressus est; postquam in Consilio bellico, Rastadii habito, de arctiore obsidione inter Duces convenisset. (q) Carolus VI. Lotharingiæ Dux, durante obsidione, in tractu Spirensi ad Luteram, quam variis muniverat operibus, cum exercitu stetit, aditum ut intercluderet Gallis, qui urbem hanc, Germaniæ clavem, quam magnæ provinciæ præferendam Turennius reputabat, summa vi tueri decreverant. Luxemburgi Dux, Franciæ Marefchallus, cum quinquaginta millium armatorum exercitu urbi obsessæ in auxilium venit. Sed Lotharingum, suis se munitionibus continentem, aggredi non ausus, in Brisgoviam se recepit. Copias, quas cum comteatu in urbem introducere tentaverant Galli, Fridericus noster, missio Schulzio Duce, disjecit.

§. XVIII.

Obsessoribus Rhenus, ripas suas non semel supergressus, ^{Deditio} contrariari videbatur. Ordines comteatum, pecuniam, tormenta, ^{urbis.} copias lente submiserunt, qua de re frequentes Marchionis ad Eichstadiensis Episcopi, Cæsaris ad Comitum legatum,

(q) *Theatr. Europ.* Tom. XI. pag. 856. MüLLER loco alleg. pag. 110.

FRID. VI.

testantur querelæ. Cæsar ipse repetitis vicibus Ordines tam singulos, quam universos, sui officii commonefecit. (r) Institit tamen proposito suo Fridericus, difficultatibus obsidionis, quæ identidem ei occurrebant, audacior factus, suaque virtute rem eo perduxit, ut Fayus, urbis Præfectus, ad incitas redactus, die 17. Sept. Philippopolin ei traderet; qui Imperii nomine eam recepit, atque adeo Germaniæ restituit eo ipso die, quo A. 1644. eam occupaverant Galli. (s)

§. XIX.

Obitus
Marchio-
nis.

Philippiburgo capta, Brisacum quoque expugnare decreverat Marchio. Sed obsidione dispendiosa & gravi nuper finita, reddenda erat Cæsari ratio, antequam nova susciperetur. Quin & de belli continuandi modo prius erat deliberandum. Media ergo hieme profecturus Vindobonam, ad Cæsaream Aulam, in itinere morbo correptus, rediit ad suos & paucas intra septimanas in Caroloburgenfi suo Durlaci Palatio A. 1677. die 31. Jan. quin-
qua-

(r) Singulas has Friderici & Cæsaris litteras vide apud MÜLLERUM *lib. alleg.* Tom. III. pag. 111, 115. & in *Appendice Documentor.* pag. 6. seqq. Plures alias Friderici nostri litteras, quibus de statu obsidionis Cæsarem & Eichstadiensem Episcopum identidem reddidit certiores, exhibet idem AUCTOR *loco alleg.* pag. 131, 140, 141, 143. Add. LONDORPIUS *Acta publ.* Tom. X. pag. 384. seq.

(s) Leges deditiois hujus die 9. Septembris conscriptæ sunt, quibus inter alia cautum, ut intra octiduum si non advenerint auxilia, urbs die 17. Sept. Friderico traderetur. QUINCY *Histoire Militaire de Louis le Grand*

quaginta novem annorum (*t*) heros laureatus, novas sibi laureas parans decessit; febre ex viscerum torminibus orta, magnos inter belli apparatus occumbens; postquam non longo regimine seculi famam expleisset; constanti Imperatoris Leopoldi & Aulæ ejus, quam septies inviserat, florens amore.

§. X X.

Multiplices corporis & animi dotes se in eo conjunxerant. Chara-
cter ejus. Statura sublimis, imperatoria dignitas, majestas ex ore, gestu, incessu, elucens; summis & infimis eum venerabilem reddiderunt. Terrarum suarum securitati consulens, Hachbergæ Castrum ex ruderibus ad pristinum robur muniri, Roetelanum, Canderense, Saufenburgicum, Badevillanum, Pforzheimense, Staffortense, Grabense, ita refici curavit, ut subitaneo tumultu percussis fervirent perfugio. Mulbergenſe non refici tantum, sed perfici & exornari voluerat. Caroloburgi Palatium, Durlaco adhærens, ita extulit, tantumque adauxit, ut ab eo tempore Fridericiburgum re-

Tom. IV.

Pp

Tom. I. pag. 491. seq. HODE *Hist. de Louis XIV.* Tom. IV. pag. 59.
BASNAGE *Annales des Provinces Unies* pag. 703 - 709. *Theatrum Europ.*
Tom. XI. pag. 860. MÜLLER *verwirrtes Europa* Tom. III. pag. 146. seq.
ubi & litteræ Friderici ad Eichstadiensem Episcopum occurrunt, die 10.
& 15. Sept. perscriptæ, quibus totius rei gestæ seriem illi exponit & ro-
gat, ut pensionis, ipsi debitæ, in Comitibus ratio habeatur.

(*t*) Duorum mensium, 24. dierum.

FRID. VI.

ctius, quam Caroliburgum appellasset. Lateritiam, quam struxerat Carolus, marmoream Fridericus reliquit. Elegancia Palatii & Aulæ ab exteris certatim laudata. Aulam ornarunt præcipue duæ amitæ, Anna & Elifabetha, Georgii Friderici filiæ, tanto dignæ parente; quarum scientiam linguarum exterarum & multifariæ doctrinæ cognitionem populares laudaverunt & exteri. (u)

Vita privata.

Privatam ejus vitam si spectes, & regimen, nemo clementior eo atque benignior fuit. Ille publicas qui injurias nunquam, facile condonavit privatas. Popularis fuit, affabilis, religiosus datæ fidei custos; remunerator virtutis. Omnis otii, nisi literarii, osor; parcus somni; in seram noctem lectionis amator; qui hebdomadibus singulis Commentarios sibi jussit afferri omnium rerum, quæ in Aula, in Cancellaria, in Tribunalibus, in Camera fuerunt peractæ. Musis intimus apud eum fuit accessus; præsertim illis, quæ elegantioris literaturæ præsidium tenent.

§. XXI.

Numo-
phyla-
cium.

Numismaticus thesaurus ab eo collectus est ingens, in quo Regum, Consulum, Imperatorum, urbium, coloniarum, græci atque latini, ex omni metallo moduloque nummi comparent. Eminent tamen aurea Imperatorum & Cæsarum series. Præter numismata Marchio quoque nosse Cimeliothecæ suæ inseruit ex Romana supellectile veteri, sacra atque profana. Item varii ge-

(u) CHAPPUZEAU de quo paulo post.

neris vasa, ex amethysto, achate, onyche, jaspide; ut & gemmis, e Marchico solo effossis, sculpta, scyphos ex auro Rhenensi Marchico fufos. Inæstimabilis hæc gaza est Domus Badensis; ex qua præstanti suo Numismatico Operi plures ineditas inferuit Ezechiel Spanhemius. (x) In comparando & ordinando hoc antiquitatis thesauro Fridericus noster præsertim usus est opera Caroli Patini, qui insigni apud eum gratia floruit, atque A. 1671. tertiam Itinerum suorum *Relationem* eidem Marchioni Argentina adscripsit. (y.z)

Nec prætereundum silentio, quod in pluribus Germaniæ illius ævi Aulis elegantiorum literarum regnaverit genius. Apud Palatinos Carolus Ludovicus; apud Brandeburgicos Fridericus Guilielmus, Electores; Brunsvigæ Antonius Ulricus; apud Wirtembergenses Fridericus Augustus, in colligendis hujus generis thesauris fuerunt diligentes.

§. XXII.

In bello, quo Philippopolin obsedit Fridericus, Nummo-Basileam translata est, ubi ab eo tempore perstitit ad annum usque 1765. quo omnem hunc literarium thesaurum Basilea in Carlsruhense Palatium suum Carolus Fridericus jussit transferri.

Tom. IV.

P p 2

(x) Libri rubrum: de usu & præstantia Numismatum.

(y.z) Relations historiques & curieuses de Voyages, à Bale 1673.

Præditum tot virtutibus & dotibus Fridericum VI. cur non appellemus Badenium *Augustum*. Marchia felix, si primum illum Imperii Romani fundatorem diuturnitate quoque vitæ Marchio noster æquasset.

Marchionis hujus vitam KECKIUS (a) FECHTIUS (b) & ARNOLDUS, (c) Oratores, sermone latino delinearunt. SCHURZFLEISCHIUS (d) in Badenium Marchionum serie Friderici VI. in primis historiam late tractavit. CONRINGIUS (e) & CAPPUZOVIUS (f) eum in transitu laudarunt.

(a) JO. CHRISTIAN. KECKIUS Confiliarius, Marchioni ob eruditionem carus, in *Panegyrico Friderici VI. post mortem ejus habito*.

(b) In programmate invitatorio ad KECKII Orationem.

(c) GERHARDUS ARNOLDUS, Rector Gymnasii Durlac. in *Laudatione funebri, tum quoque habita*. Scripta hæc impressa Durlaci 1677. fol.

(d) *Operum politico-histor.* pag. 297.

(e) CONRINGIUS in *Thesaur. Rerumpubl.* Part. IV. pag. 1236. ita de eo:
 „ ditiones suas marmoreas facere nititur; Princeps affabilitate ac hu-
 „ manitate amabilis, curiosus, Serenissimo vultu & sano corpore præ-
 „ ditus; Ecclesiæ pariter ac reipublicæ feliciter præest, Augustanam
 „ Confessionem mascule propagans; Princeps Martia laude illustris &c.
 „ Aulam habet concinnam, perpolitam, venustam, elegantem, in qua
 „ Nobiles Aulici valde civiles.

(f) Libri rubrum: *L'Allemagne Protestante à Geneve* 1671. 4to. Auctor fuit præceptor Arausii Principis. Hic ita de eo pag. 92. „ Ce Prince est de
 „ la riche taille & de grande mine avec beaucoup d'embonpoint. Il
 „ est très affable & très civil, curieux de belles choses & tous les

§. XXIII.

Conjux Friderici VI. fuit Christina Magdalena, Johannis <sup>Conjux
ejus.</sup> Casimiri, Comitis Palatini Bipontini, filia, ex Catharina, Caroli IX. Regis Sueciæ, Gustavi Adolphi Regis sorore, prægnata; quæ Nicopiæ A. 1616. die 14. Maji lucem aspexit. Princeps aliquot annorum cum parentibus in Germaniam migravit. Sed post turbas, in Palatinatu exortas, A. 1622. cum iisdem in Sueciam rediit. In Aula Gustaphi Adolphi, avunculi, educata A. 1631. Regem ejusque conjugem, Mariam Eleonoram, in Germanica expeditione secuta est; sed extincto Rege, una cum Regina vidua & Catharina matre A. 1633. in Sueciam redux, in Aula Christianæ Reginae aliquot annos peregit; matre A. 1638. orbata, ob insignes virtutes ingeniique præstantiam, inter alias illustres feminas Christianæ Reginae educationi a Senatoribus Regni (g) præfecta est; usque ad A. 1642. quo matrimonium cum Friderico no-

Pp 3

„ traits de son visage marquent ses bonnes inclinations. Il mange
 „ délicatement. Sa table est des meilleurs d'Allemagne & servie à la
 „ françoise, la qualité l'emportant sur la quantité de viande par les
 „ bons ragouts.

(g) Hi Christianæ Magdalensæ tum ad legitimam usque Reginae ætatem annum trium millium thalerorum assignarunt pensionem, quam Christina Regina A. 1647. ad vitam Marchionissæ extendit.

FRID. VI.

stro contraxit. Nuptiæ die 30. Nov. celebratæ sunt Holmiæ. Decies mille florenorum dos & ex bonis maternis decem mille thaleri eidem Christinæ Magdalenæ promissi sunt. Renunciavit illa in commodum stirpis Bipontinæ masculorum, omnibus juribus in Ducatum Bipontinum & in successionis Juliæensis partem, quam Bipontini petebant, & in alia bona feudalia, in Imperio sita. Conditio addita, ut mascula Bipontinorum prole extincta, Christinæ Magdalenæ reviviscerent jura. Bipontinus ramus cum Gustavo Samuele, ultimo Duce, quum A. 1731. interiisset, in Juliæensis successionis partem jus aliquod per eam ad Badenses pervenit. (h)

§. XXIV.

Liberi.

Ex Conjuge hac Friderico nostro soboles VIII. liberorum prognata est. Tres inter filios fuit *Fridericus Casimirus*, A. 1643. die 27. Novembris natus Volgasti; qui intra quintum nativitatis mensem ibidem decessit, atque sepultus est; quod ibidem quoque vixerat pater.

Exceptit eum in ordine filiorum *Fridericus Magnus*; patris successor & *Carolus Gustavus*, quorum vitam separatim exponimus. Filix *Eleonora Catharina* & *Eleonora Friderica*; illa A. 1647. hæc A. 1658. infantes extinctæ.

(h) Vide infra in Vita Caroli Wilhelmi.

Christina A. 1645. die 22. Aprilis nata, Alberto, Marchioni Brandenburgico, lineæ Onolsbacensis, A. 1665. nupsit. Post mortem Alberti, Fridericum Ducem Saxo-Gothanum secundis nuptiis A. 1681. die 14. Aug. maritum accepit. Sexagesimum annum agens A. 1705. decessit. Princeps herois; Carolo Gustavo, Sueciæ Regi, avunculo, inprimis dilecta, qui Diplomate A. 1656. die 8. Octobris Frauenburgi dato, decies mille Imperialium summam, futuræ dotis loco, illi adscripsit. Interea semisses nongentorum annuorum florenorum usuras ex Bipontini Ducatus Cleburgica parte, quam Carolus Gustavus sibi servaverat, eidem pendi iussit *Christinæ*. Hæc A. 1665. cum Alberto Onolsbacensi nupsisset, Carolus XI. Sueciæ Rex & Regni tutores consenserunt, ut Præfectura Catharinoburgica pignoris loco traderetur *Christinæ*, donec, Rege ad legitimam ætatem provento, decies mille Imperialium summa solvatur. (i) *Christina*, Friderico Saxonæ Duci secundis nuptiis juncta, literis Altenburgi die 3. Nov. 1697. scriptis, pro se & heredibus omne jus suum in hanc summam ut & in pensiones atque usuras residuas fratri tradidit Friderico Magno Marchioni, literasque donationis Caroli Gustavi, Sueciæ Regis, hoc anno illi transmisit. Marchia tum flammis vastata, *Christina* liberalitate hac sua solata est fratrem; addens pecuniam omnem,

(i) Docent hoc litteræ Regis & tutorum ad Adolphum Johannem Palatinum, Caroli Gustavi Regis fratrem, partis Kleburgicæ Biponti Ducem scriptæ die 15. Nov. 1665.

FRID. VI.

a Suecis solvendam, in rem Marchiæ verti debere. Catharinæ-burgicæ Præfecturæ possessionem Fridericus Magnus per aliquod tempus arripuerat, pignoris jure, quod ei concefferant Sueci, ufurus. Sed ex quo Christianus, Comes Palatinus Birckenfeldensis, Bipontini Ducatus administrationem suscepit, Præfectura hæc ex Friderici manibus exivit.

§. XXXV.

Filie reliquæ.

Christinam excepit Catharina Barbara, Friderici VI. & Christinæ Magdalenæ filia, A. 1650. die 4. Julii nata, tres inter sorores corporis animique dotibus eminuit; artibus & scientiis imbuta, Cæsaris Lepoldi aditura thorum, nisi paternis sacris adhæsisset constanter. Canoniarum denique Hervordiensium adscripta Collegio, anno hujus seculi 1734. decessit, condito die 13. Febr. A. 1726. testamento, quo Carolum Wilhelmum, Marchionem, omnium bonorum & jurium suorum scripsit heredem.

Johanna Elifabetha, tertia Friderici VI. filia A. 1651. die VI. Nov. Caroloburgi nata, Johanni Friderico, Onolsbacensi Marchioni, A. 1673. die 26. Januar. elocata, (k) obiit die 28. Septembris 1680. (l)

§. XXXVI.

(k) Nuptiæ Caroloburgi celebratæ; evocatis Vasallis Marchicis, qui servitia consueta obierunt.

(l) Vid. Oratio de Serenissimorum Marchionum Badensium origine ac magnitudine &c. memoriæ Johannæ Elifabethæ &c. in Gymnasio Heilbronnenfi consecrata.

§. XXVI.

His liberis in lucem emissis, Christina Magdalena, mater, ^{Testam. Christinæ Magd.} A. 1662. die 4. Aug. decessit. Die 18. Januarii condidit testamentum, quo ex 87656. Imperialibus, a Corona Suecica debitis, Carolo Gustavo, Marchioni, filio suo postgenito, XL. florenorum millia prælegavit. Reliqua Sueciæ debita, inter eum & tres filias, Christinam, Catharinam Barbaram, & Johannam Elifabetham, æquis portionibus, dividi jussit. Christina instrumento, Altenburgi A. 1698. die 6. Martii dato, omnia jura sua in nomina, a matre relicta, Friderico Magno Marchioni pro certa pecuniæ summa reliquit. Catharina Barbara, Canoniarum Hervordensium Collegio adscripta, suam Suecicorum debitorum partem testamento, quod memoravimus, in Carolum Wilhelmum Marchionem transtulit. Johanna Elifabetha, Johanni Friderico, Onolsbacensi, quæ nupserat, portionis suæ jura in Onolsbacensem Domum transmissit. Caroli Gustavi jura in filiam ejus Christinam Julianam, & cum ea in Isenacensem Domum transferunt.

Mortua Christina Magdalena, Fridericus VI. ex Johanna, dicta de Munzesheim, genuit quoque Fridericum & Joh. Bernhardum, & illis Nobilium Ordini a Cæsare adscriptis, Munzesheim (m)

Tom. IV.

Q q

(m) Vicus hic antiquum Ebersteinensis Comitatus allodium una cum parte Comitatus A. 1283. emtione ad Badenses pervenit. Vasallis, qui a Comiti-

vicum in feudum concessit; unde Barones a Munzesheim, qui hodieque durant, genus suum duxerunt & nomen. Vicus A. 1761. initis die 28. Julii cum Familia pactis ad Marchiam rediit.

bus Ebersteinensibus hunc vicum acceperant, extinctis, Fridericus Marchio A. 1326. Alberto Hofwartho equiti, ex Kirchheimensi valle oriundo, vicum hunc in feudum concessit. Vid. *Cod. Diplom.* Tom. V. pag. 396. Hofwartiis cum Johanne Philippo A. 1675. deficientibus, feudum ad Marchionem rediit, qui filios naturales de eodem investivit. Lites de Collectione equestri in hoc vico diuturnæ, de quibus agit BURGERMEISTERI *Theaurus juris equestris* Tom. II. num. 33. pag. 70. seq. transactione, anno 1727. inita, sopitæ, at postea renatæ, a Judicio Imperiali Aulico anno 1757. decisæ sunt. Plura de hujus feudi Ebersteinensis historia habet GE. ERN. LUD. PREUSCHEN Ser. Marchioni Carolo Friderico a Secretioribus Aulæ Consiliis in *denen Carlsruher nützlichen Sammlungen* Part. I. pag. 387. seq.

